

Sygnatura akt II Ca 15/13

Jelenia Góra, dnia 14 lutego 2013 r.

POSTANOWIENIE

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze II Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

PrzewodniczącySSO Wojciech Damaszkowski/spr/

SędziowieSSO Piotr Gregier, SSO Jadwiga Jakubowska

ProtokolantAgnieszka Lesicka

po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2013 r. w Jeleniej Górze

na rozprawie

sprawy z wniosku A. T. (1) i A. T. (2)

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej w K. Oddziału w J.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego w Lwówku Śląskim

z dnia 28 września 2012 r., sygn. akt I Ns 38/12

postanawia:

apelację oddalić.

Sygn. akt II Ca 15/13

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Lwówku Śląskim po rozpoznaniu sprawy z wniosku A. T. (1) i A. T. (2) z udziałem (...) S.A. w K. Oddział w J. o odpłatne ustanowienie służebności przesyłu obciążającej nieruchomości stanowiącą własność wnioskodawców położoną w miejscowości U. zaskarżonym postanowieniem wniosek ten oddalił oraz zasądził od wnioskodawców na rzecz uczestnika postępowania kwotę 240 z tytułu zwrotu kosztów postępowania.

Rozstrzygnięcie powyższe poprzedziło ustalenie, że A. T. (1) i A. T. (2) są właścicielami na prawach wspólności ustawowej działki gruntu nr (...) o powierzchni 0,3063 ha, nabytej na podstawie umowy sprzedaży z dnia 15 stycznia 2003 roku, położonej w U., dla której Sąd Rejonowy w Lwówku Śląskim prowadzi księgę wieczystą o numerze KW (...). Działka ta uprzednio stanowiła część nieruchomości w postaci działki (...), która w 2007 roku uległa podziałowi na działki oznaczone numerami: (...). Z kolei działka numer (...) uprzednio nosiła numer (...) i aktem nadania z (...) roku przekazana została na własność osoby fizycznej i pozostawała w jej władaniu aż do nabycia tej nieruchomości przez wnioskodawców.

Ustalił dalej sąd, że przez działkę (...) przebiegają dwie napowietrzne linie elektroenergetyczne (...), z których każda składa się z dwóch przewodów napowietrznych. Na terenie tej nieruchomości znajdują się również dwa słupy, a obszar działki pomiędzy skrajnymi liniami wynosi 578 m². (...) prowadzi z U. do B. a linia (...) z U. do O.. Obie linie zostały przekazane w dniu 15 marca 1978 roku, jako środek trwały przez Fabrykę (...) w U. na rzecz Zakładów (...).

Zarządzenia Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 roku numer 27/(...)/89 oraz zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z 9 lipca 1993 roku numer 198/(...)/93 (k. 227-242) do 1989 r. zakład energetyczny będący poprzednikiem prawnym obecnego uczestnika postępowania wchodził w skład przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą (...)w P.- Zakład (...). Na podstawie zarządzenia Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...)w J.wpisane do rejestru przedsiębiorstw państwowych postanowieniem z 6.02.1989 r., sygn. akt Nr Rej. (...)/89, a które w 1993 r. na podstawie zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 r. zostało skomercjalizowane i w wyniku tego powstała spółka pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna. W 2004 r. przejęła ona majątek spółek energetycznych z L., O., W.i W.i w trybie art. 492 § 1 pkt 1 ksh przekształciła się w spółkę wielooddziałową pod nazwą (...) Spółka Akcyjnawe W., która następnie zmieniła nazwę na (...) Spółka Akcyjnawe W., a po kolejnym połączeniu spółek od dnia 1 września 2011 r. prowadzi działalność pod nazwą (...) Spółka Akcyjnaw K.Oddział w J..

W tak ustalonym stanie faktycznym i mając przede wszystkim na uwadze, że sporna linia energetyczna została wybudowana w 1975 roku, a w 1978 roku została ona przejęta przez poprzednika prawnego uczestnika postępowania, Sąd Rejonowy uznał za uzasadniony podnoszony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności przesyłu. Przyjęto, że posiadanie linii energetycznych przez zakład energetyczny trwa od 15 marca 1978 roku i było to posiadanie w dobrej wierze. Zgodnie bowiem z treścią art. 7 kc i art. 234 kpc domniemanie dobrej wiary jest wiążące dla sądu o ile druga strona domniemania tego nie obali. Tymczasem wnioskodawcy nawet nie usiłowali obalić domniemania posiadania przez uczestnika linii energetycznej w dobrej wierze. Podzielił Sąd Rejonowy, po przedstawieniu szerokiej analizy uprzednich wypowiedzi judykatury i doktryny, stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w postanowieniu z dnia 17 grudnia 2008 roku I CSK 171/08 (OSNC 2010/1/15), z którego wynika, że posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny w 1989 roku było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 kc i mogło prowadzić do zasiedzenia. Ostatecznie mając na uwadze, że zgodnie z treścią art. 172 kc w brzmieniu pierwotnym w związku z art. 292 kc termin zasiedzenia służebności gruntowej posiadanej w dobrej wierze wynosił 10 lat to z dniem 15 marca 1988 roku poprzednik prawny uczestnika postępowania nabył przez zasiedzenie prawo służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Takie zaś ustalenie prowadziło w konsekwencji do oddalenia wniosku o ustanowienie służebności przesyłu.

Za zbędne Sąd Rejonowy jednocześnie uznał przymuszanie uczestnika do przedłożenia dodatkowych dokumentów dotyczących przekazania linii energetycznych (...)skoro uczestnik wskazywał, że takowych dokumentów nie posiada, a numery linii przedstawione w protokołach zdawczo odbiorczych i dokumentacji geodezyjnej są identyczne. Na podstawie art. 520 § 3 kpc wobec sprzeczności interesów obciążył Sąd wnioskodawców kosztami postępowania na rzecz uczestnika.

W apelacji wnioskodawcy zaskarżyli postanowienie Sądu Rejonowego w całości zarzucając mu:

1. brak wyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, pomimo podejmowania ku temu czynności przez wnioskodawców, poprzez odmowę zobowiązania uczestnika postępowania do przedłożenia do akt sprawy:

a) dokumentacji z budowy linii średniego napięcia (...), która przekazała uczestnikowi wraz z linią Fabryka (...)w U.,

b) dokumentu zawierającego ustalenia komisji powołanej w trybie określonym w § 3 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 1988 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o nadzwyczajnych uprawnieniach i upoważnieniach dla rady ministrów (Dz. U. Nr 18, poz. 122), a dotyczącego składników mienia powstałego z podziału Przedsiębiorstwa Państwowego Zakłady (...) w P.”,

c) załącznika do zarządzenia Nr 198/(...)/93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 r. w sprawie podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą: Zakład (...)w J.i przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...)w J.w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa, zawierającego wykaz składników majątkowych oraz tryb ich przekazania – przejścia przez w/w przedsiębiorstwa;

2. naruszenie przepisu art. 172 § 1 w zw. z art. 292 zd. 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na dokonaniu subsumcji ustalonego w sprawie stanu faktycznego do norm zawartych w tych przepisach, podczas gdy nie było ku temu podstaw, w szczególności wobec braku zebrania dostatecznego materiału dowodowego w sprawie.

Na tej podstawie skarżący wnosili o uchylenie postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Lwówku Śląskim oraz zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawców kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zarzuty zawarte w apelacji nie zasługiwały na uwzględnienie.

Uczestnik postępowania przed Sądem I instancji podniósł jeden zasadniczy zarzut dotyczący zasiedzenia służebności przesyłu i trafnie sąd ten w świetle dokonanych ustaleń faktycznych uznał go za uzasadniony.

Niewątpliwie linie średniego napięcia stanowią środki trwałe przedsiębiorstwa energetycznego, którego następcą prawnym jest uczestnik (...) S.A. w K.. Niezależnie od struktury właścicielskiej i przekształceń własnościowych linie te były wpisane w księgach majątkowych zakładu energetycznego i są opodatkowane podatkiem od nieruchomości, od których spółka uczestnika i jej poprzednicy prawni opłacali podatek od nieruchomości. Stanowią one składniki sieci elektroenergetycznej, a uczestnik i jego poprzednicy prawni od 1978 roku zajmowali się bieżącą eksploatacją, naprawami i konserwacją tych urządzeń. Za nieuzasadnione należy ocenić zarzuty skarżącego, że przedsiębiorstwo (...) S.A. w K. Oddział w J. nie wykazało w sposób dostateczny faktu przejęcia przez jego poprzednika prawnego linii energetycznych posadowionych na nieruchomości wnioskodawców. Po pierwsze już w złożonym wniosku małżonkowie T. podnosili okoliczność, że wspomniane linie napowietrzne wchodzą w skład przedsiębiorstwa elektroenergetycznego uczestnika postępowania oraz, że zostały przejęte w 1978 roku od Fabryki (...) w U.. Na rozprawie w dniu 5 kwietnia 2012 roku wnioskodawca ustnie również przyznał, że jego sporna działka położona jest obok byłej fabryki (...) w U.. Przekazanie linii wynika również z potwierdzonych za zgodność protokołów zdawczo – odbiorczych środków trwałych (k. 108 i 109). Linie te są zaewidencjonowane jako środki trwałe uczestnika postępowania (wyciąg z księgi środków trwałych k. 110 i 111).

Niewątpliwie przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu w kodeksie cywilnym (art. 305¹ – 305⁴) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa (tak SN w uchwale z 7 października 2008 roku III CZP 89/08). Istota służebności przesyłu sprowadza się do prawa korzystania w oznaczonym zakresie przez przedsiębiorcę będącego właścicielem instalacji przesyłowych, z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń. Stosownie do art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Korzystanie z napowietrznych linii energetycznych oraz stacji transformatorowej jest zatem klasycznym przykładem prowadzącym do zasiedzenia służebności przesyłu. Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność. Władanie w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się, zgodnie z art. 336 k.c., jako posiadanie zależne i jest ono wystarczające do nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie (tak SN w postanowieniach z dnia 11.02.2010 roku I CSK 181/09 oraz z dnia 5.06.2009 roku I CSK 392/08). Należy przy tym podzielić stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w postanowieniu z dnia 12 stycznia 2012 roku (IV CSK 183/11), że posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989 roku było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 kc prowadzącym do zasiedzenia. Należy również zwrócić uwagę, że w odniesieniu do służebności przesyłu, wykładnia przepisu art. 285 § 2 k.c. musi uwzględniać charakter tej służebności i jej przeznaczenie społeczno - gospodarcze oraz społeczno-gospodarcze przeznaczenie nieruchomości wchodzącej w skład przedsiębiorstwa energetycznego, któremu służebność ta ma służyć. Przesłanka art. 285 § 2 k.c. jest spełniona gdy służebność przesyłu ułatwia funkcjonowanie przedsiębiorstwa

przesyłowego, zwiększając jednocześnie użyteczność należącej do niego nieruchomości, a same urządzenia nie muszą jednak się znajdować na nieruchomości, która ma być zostać obciążona.

Trudno również przyjąć, aby objęcie w posiadanie przez przedsiębiorstwa energetyczne linii przesyłowych i stacji transformatorowych w 1978 roku nastąpiło w złej wierze skoro miało to miejsce na podstawie przekazania środka trwałego przez Fabrykę (...) w U. na rzecz Zakładów (...).

Istnienie i funkcjonowanie trwałego i widocznego urządzenia, a takim niewątpliwie są napowietrzne linie elektroenergetyczne i słupy transformatorowe, jak podkreśla się w orzecznictwie, ma stanowić ostrzeżenie dla właściciela nieruchomości, iż jeżeli będzie dalej tolerował taki sposób korzystania z jego nieruchomości, to może dojść do obciążenia nieruchomości służebnością. Fakt, że właściciel nie korzysta z przysługującej mu ochrony negatoryjnej pozwala przyjąć, że aprobuje istniejący stan rzeczy. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 340 k.c. wprowadza domniemanie ciągłości posiadania i stanowi, że niemożność posiadania wywołana przez przeszkodę przemijającą nie przerywa go, zaś przepis art. 7 k.c. statuuje domniemanie dobrej wiary. Nie sposób również uznać, że korzystanie przez uczestnika z zarzutu zasiedzenia stanowi nadużycie prawa podmiotowego i narusza zasady współżycia społecznego, tj. art. 5 k.c. Służebność przesyłu została wprowadzona po to, aby zagwarantować właścicielowi urządzeń przesyłowych możliwość realizowania jego zadań statutowych, nie zaś w celu ochrony interesów właściciela nieruchomości, którego prawo w szczególnie uzasadnionych wypadkach może doznawać pewnych uzasadnionych ograniczeń w korzystaniu z własności. Należy pamiętać, że zasiedzenie jest instytucją, której funkcja polega przede wszystkim na uporządkowaniu sytuacji prawnej przez usunięcie długotrwałej wynikającej z niedochodzenia swoich praw przez właściciela niezgodności pomiędzy stanem posiadania a stanem prawnym, wobec tego w razie ziszczenia się, jak w niniejszym wypadku, przesłanek zasiedzenia, nabycie w ten sposób prawa usprawiedliwione jest ochroną porządku publicznego i służy uregulowaniu sposobu korzystania z własności zgodnie z interesem powszechnym.

Z powyższych względów podzielając stanowisko Sądu Rejonowego, że uczestnik postępowania nabył przez zasiedzenie, przed złożeniem rozpoznawanego wniosku, służebność przesyłu to na podstawie art. 385 kpc apelacja podlegała oddaleniu.